

POSTANOWIENIE

Dnia 1 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **L. B.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

w dniu 1 grudnia 2025 r.

na posiedzeniu bez udziału stron w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k.

kasacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 8 lipca 2025 r., sygn. akt II AKa

131/25, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 17 lutego 2025 r., sygn. akt II Ko 44/24

na podst. art. 535 § 3 k.p.k.

postanowił:

- 1. oddalić kasację pełnomocnika wnioskodawczyni jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć wnioskodawczynię L. B. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 lutego 2025 roku, sygn. II Ko 44/24, Sąd Okręgowy w Radomiu działając na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 442, dalej „ustawa lutowa”) umorzył postępowanie z wniosku L.B. o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.

Apelację od powyższego orzeczenia sądu I Instancji wniósł pełnomocnik wnioskodawczyni adw. A.B., zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który mógł mieć i faktycznie miał wpływ na treść zaskarżonego wyroku, w szczególności
w postaci nieustalenia czy, a jeśli tak, to jaka różnica istnieje pomiędzy zadośćuczynieniem, które należałoby przyznać obecnie, jako pierwotne, a tym, które zostało przyznane w wyniku wydania postanowienia przez b. Sąd Wojewódzki w Radomiu z dnia 14 października 1992 r. sygn. II Ko 49/92, jak też błędnego nieustalenia, że w sprawie istnieją inne okoliczności o charakterze względów słuszności (sprawiedliwości) wskazanych normą art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, co uniemożliwiło prawidłowe zastosowanie normy art. 8 ust. 4 ustawy lutowej, a w konsekwencji doprowadziło do umorzenia postępowania w oparciu o art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.;
2. rażącą obrazę prawa materialnego w postaci art. 8 ust. 4 w zw. z art. 8 ust. 1 i w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz zwłaszcza w zw. z art. 445 § 1 k.c., poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na umorzeniu postępowania o zasądzenie kwoty zadośćuczynienia uzupełniającego, motywowanego względami słuszności (sprawiedliwości) bez uwzględnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, w sytuacji, gdy prawidłowa wykładnia i zastosowanie obrażonych

przepisów prowadzić powinna do uwzględnienia wniosku w żądanej wysokości.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie wniosku i zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczynie sumy 500.000 złotych tytułem zadośćuczynienia, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Wyrokiem z 8 lipca 2025 roku, sygn. II AKa 131/25, Sąd Apelacyjny w Lublinie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od powyższego prawomocnego rozstrzygnięcia wniósł pełnomocnik wnioskodawczynie, zarzucając mającą istotny wpływ na treść wyroku rażącą obrazę prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 4 w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz zwłaszcza w zw. z art. 445 § 1 k.c. poprzez ich oczywiście błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na oddaleniu wniosku o zasądzenie kwoty zadośćuczynienia uzupełniającego, motywowanego względami słuszności (sprawiedliwości), bez uwzględnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, co doprowadziło do bezzasadnego umorzenia postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., w sytuacji gdy prawidłowa wykładnia i zastosowanie przepisu art. 8 pkt 4 ustawy lutowej, oznacza, że nie doszło do powagi rzeczy osądzonej, a w konsekwencji powinna doprowadzić do merytorycznego rozpoznania sprawy. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona przez pełnomocnika wnioskodawczynie istotnie okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, co uzasadniało rozpoznanie jej na posiedzeniu bez udziału stron, w trybie przewidzianym przez art. 535 § 1 i 3 k.p.k.

Tytułem wstępu przypomnieć trzeba, że zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Co do zasady może zostać złożona jedynie od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie (art. 519 k.p.k.). Jako środek zaskarżenia o wiele bardziej w stosunku do apelacji sformalizowany musi spełniać restrykcyjne wymogi w zakresie konstrukcji zarzutów, zaś nierespektowanie tych wymagań skutkuje bądź niedopuszczalnością tego środka (art. 530 § 2 k.p.k.), bądź w fazie merytorycznej oceny uznaniem jego oczywistej bezzasadności – art. 535 § 3 k.p.k. (por. postanowienie SN z 23 lutego 2022 r., IV KK 437/21, Lex 3403008).

Oceniając więc każdorazowo zarzut kasacyjny wskazujący na zaistnienie rażącej obrazy prawa materialnego należy mieć na uwadze, że w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego jednoznacznie wskazuje się, że kasacja nie stanowi trzeciej instancji rozpoznawania spraw karnych, lecz jest nadzwyczajnym środkiem odwoławczym mającym na celu eliminację błędów wynikających z wadliwego w stopniu rażącym zastosowania przepisów prawa materialnego lub procesowego albo związanych z wystąpieniem przesłanek z art. 439 § 1 k.p.k. Celem kasacji jest zatem wyłącznie wyeliminowanie z obrotu prawnego prawomocnych orzeczeń dotkniętych poważnymi wadami w postaci bezwzględnych przyczyn odwoławczych lub innych rażących naruszeń prawa sądu odwoławczego o podobnej randze, co sprawia, że postępowanie kasacyjne toczyć się może jedynie w tym tylko kontekście, a nie odnośnie do merytorycznego rozpoznania sprawy, w której kasacja została wniesiona (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 25 lutego 2014 r., IV KK 6/14, Lex 1444343; 30 stycznia 2019 r., V KK 465/18, Lex 2621140; 23 sierpnia 2023 r., I KK 186/23, Lex 3723066; 21 stycznia 2025 r., III KK 605/24, Lex 3839043; 27 marca 2025 r., II KK 517/24, Lex 3847500; 2 kwietnia 2025 r., V KK 18/25, Lex 3850614; 29 maja 2025 r., III KK 203/25, Lex 3899477). Reguły postępowania kasacyjnego zawarte w Rozdziale 55 Kodeksu postępowania karnego mają przy tym zastosowanie także do postępowań prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego

bytu Państwa Polskiego (postanowienie SN z 18 października 2023 r., III KK 91/23, Lex 3632289).

Postępowanie kasacyjne nie jest zatem postępowaniem, które miałyby ponawiać kontrolę odwoławczą. Oznacza to, że w kasacji nie można podnosić zarzutów typowych dla postępowania apelacyjnego, kwestionujących orzeczenie organu *a quo*. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy w toku postępowania odwoławczego dojdzie do tzw. „efektu przeniesienia”, czyli zaabsorbowania do orzeczenia sądu *ad quem* uchybień popełnionych przez sąd pierwszej instancji, wskutek nierozpoznania lub nienależytego rozpoznania środka zaskarżenia. Wówczas w kasacji winny jednak zostać podniesione i opatrzone pogłębioną argumentacją zarzuty wskazujące na wadliwe procedowanie tego sądu, w następstwie czego doszło do przeniknięcia uchybienia, którego dopuścił się sąd *a quo* do orzeczenia sądu drugiej instancji (m. in. postanowienie SN z 14 stycznia 2021 r., IV KK 438/20, Lex 3106214; postanowienie SN z 23 kwietnia 2025 r., III KK 127/25, Lex 3880255).

Tymczasem postawiony przez pełnomocnika w rozpoznawanym nadzwyczajnym środku zaskarżenia zarzut rażącej obrazu prawa materialnego odnosi się wprost do orzeczenia sądu I instancji, dotycząc przepisów, których sąd odwoławczy nie stosował, a co za tym idzie nie mógł ich naruszyć. Sąd *ad quem* jedynie kontrolował zaskarżone orzeczenie, utrzymując je w mocy. Skarżący kwestionuje trafność wyrażonego poglądu prawnego przez sąd I instancji, który został dostatecznie w uzasadnieniu wyroku tego sądu uargumentowany, a następnie zaakceptowany przez sąd odwoławczy, nie czyniąc żadnych zarzutów względem dokonanej kontroli apelacyjnej.

Analiza sformułowanego zarzutu kasacyjnego nie wykazała zatem prawdopodobieństwa choćby w nieznacznym stopniu, by w toku postępowania apelacyjnego lub w wyroku sądu *ad quem* doszło do rażącego naruszenia prawa mogącego mieć istotny wpływ na treść wyroku, o którym mowa w art. 523 § 1 k.p.k. W realiach niniejszej sprawy naruszenie prawa karnego materialnego przez sąd odwoławczy wskazane w zarzutach kasacji nie miało miejsca. Nie mogła ona zatem przynieść pożądanego przez pełnomocnika rezultatu i musiała spotkać się z uznaniem sformułowanych weń zarzutu za oczywiście bezzasadny.

W związku z oddaleniem nadzwyczajnego środka odwoławczego, Sąd Najwyższy po myśli art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. obciążył skarżącą kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

[WB]

[a.ł]